
Entrevista

IRENE VALLVERDÚ

Irene Vallverdú, filla d'una germana de llet de Joan Puig i Ferrerter, va néixer a Alcover el 19 d'abril de 1912. A l'actualitat té 70 anys, resideix al mateix poble i recorda amb molta emoció el nom d'en Joan. Aquest passava molts estius al molinet que regentaven a Alcover els pares de la citada; Fins i tot una de les obres de Puig, *Drama d'humils*, té l'acció en aquest llogaret.

La Irene defensa tot el que s'ha de defensar, justifica tot el que s'ha de justificar i, en definitiva, té un gran record, pel que ha vist i pel que li han explicat, de Joan Puig i Ferrerter.

El dissabte 30 d'abril passat va tenir la gentilesa de parlar-me dels seus records. Va ser una xerrada informal i ella mateixa era conscient que no em podria ajudar gaire. *Tot el que jo et diré, ja ho han dit els llibres*, em va dir; llibres que ella ha llegit amb gran profusió ja que, pràcticament, els té tots. Les obres de Puig i Ferrerter omplenen la seva petita biblioteca.

No obstant tot això, ella i jo sabíem que a la seva consciència hi hauria un detall, una anècdota, una petita cosa que, de ben segur, ha escapat als llibres. Amb aquest motiu, n'hi havia prou per a començar una conversa.

El primer recordatori de la Irene és molt llunyà; ella tenia sis anys. Corria el 4 de juliol de l'any 1918. En Puig es casava amb la Clotilde

---

Barranco. *Baixant de Prades, va passar per Alcover i es va quedar a dinar. Després vam anar al mas de Baladrer a saludar l'Isern, el qual tenia una gran amistat amb Puig i Ferrerter, D'allí vam tornar a casa, i cap al tard, Joan i la seva dona van marxar cap a la Selva del Camp.*

Aquesta és la primera recordança, però en té d'altres.

Joan ja començava a escriure abans d'anar a Reus —ens explica—. Va ser a la impremta de la Saura que tenia Cosme Vidal a Alcover. Llavors ja tenia amistat amb l'Antoni Isern, amb en Plàcid Vidal i amb el mateix Aladern. Tots junts anaven i venien a peu de la Selva.

I recorda, també, la figura de Cosme Vidal. *Ell —diu— va ser l'iniciador del gust de Puig per les lletres. Era el seu pare literari.*

Però abans de tot això esmenta la infància de Puig. I torna a repetir el que ja hem dit al llarg del Butlletí. *Joan no va perdonar mai el seu pare. Si era tan excitat, tan tumultuós i tan apassionat, l'explicació està en el seu origen. De totes formes, el fet que el seu pare no l'hagués reconegut, no significà que Joan estigués mal vist. Al contrari; la gent de la Selva, en sentir llàstima per ell, encara l'estimava més.*

Parlant de la possible relació entre els suïcidis de l'Hortensi Güell i l'Antoni Isern, la Irene diu *que ell ja va voler ser el primer; però un cop fet l'acte, es va espantar. Després, potser com a alternativa al suïcidi, en un desig de llibertat suprema, Puig se'n va anar a França. Allí va fer tot el més miseriós, però no gaudia. Caminant, caminant, va arribar a París amb un amic, el Llarg de camins, que ara no sé si era de Vilanova de Prades o de Vilanova del Camí. El cas és que aquest el va anar a buscar a la masia de Madame Thevenot, on ell treballava de mosso. D'aquí en va sortir La Dama enamorada.*

I comencem a parlar del Puig periodista. *Ell només va fer de periodista per tal de subsistir. Tot i això, a "La Vanguardia" va passar moltes necessitats econòmiques, i quan va plegar, ho va fer fastiguejat perquè no li deixaven fer el que ell volia. Tota la seva feina es reduïa a traduir telegrams.*

La Irene també té una explicació per entendre la causa dels guions forts de les obres de Puig. *Tot és degut al seu caràcter. Un caràcter obert, violent i una mica salvatge. Ell sempre va dir la veritat sense tenir por a possibles represàlies. I per això, més tard, va fracassar a la política.*

Ella també creu que el 1928 es van acabar els problemes econòmics de Puig. *El fet d'entrar com a director a les edicions Proa, va significar guanyar un sou segur, i dedicar-se per complet a la seva tasca primordial: la d'escriure. Perquè la literatura va ser la gran passió de Puig, el qual sempre surt reflectit a les seves obres. Jo quan lleigeixo alguna obra sempre li veig.*

I entrem ja a la darrera faceta de Joan Puig i Ferrerter: el món de la política.

A ell no li venia de gust entrar a la política. Li van fer entrar el Jaume Aiguader i Ventura Gassol. Però ell no ho era, polític; li era violent i, per això, no m'estranya que, en una ocasió, li digués Ase a Vilanova al bell mig de les Corts espanyoles... Durant l'exili, ell era conscient que, per culpa de la política, estava en la situació que estava.

Tampoc no creu que, a l'exili, no enyorés Catalunya. *En una carta ho diu ben clar, i si a les Memòries Polítiques ho nega, no és més que per l'esperit de contradicció que portava dins seu.*

Quan li dic que defensi Puig de la llegenda sobre els diners de la Generalitat, em diu amb una cara trista, d'impotència, que *ella no es creu res de tot això; només el que ell explica. Joan és la persona més bona i honrada de la terra.*

Això li surt de dins del cor. I també diu amb valentia que Puig estimava de veritat tant Macià com Companys, malgrat les seves *Memòries*. I que també sentia un gran afecte per Plàcid Vidal. *Si es van distanciar, va ser perquè Plàcid buscava i demanava una col·locació a Puig que aquest no li va poder donar.*

Són els records de la Irene Vallverdú. Aquell any 1918 se'ns fa llunyà i, en aquest sentit, la nostra convilatana ens ha ajudat a recuperar uns fets i una història que tenen en Puig i Ferrer com a protagonista.

ENTREVISTA RECOLLIDA PER
JOSEP M. GIRONA I COMPTE